

«ՍԵՎԱՆԻ Խ.ԱԲՈՎՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ԱՎԱԳ ԴՊՐՈՑ» ՊՈԱԿ

**ՀԵՐԹԱԿԱՆ ԱՏԵՍՏԱՎՈՐՄԱՆ ԵՆԹԱԿԱ
ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԻ ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ
ԴԱՍԸՆԹԱՑ**

ԱՎԱՐՏԱԿԱՆ ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

ԹԵՄԱ **Սովորողների մեջ արժեքային համակարգի ձևավորումը առակի ուսուցման շրջանակներում**

ՀԵՂԻՆԱԿ

Իվետա Յամլետի Պետրոսյան

**ԽՈՒՄԲ/ԱՌԱՐԿԱ/
ՂԵՎԱՎԱՐ**

**6-րդ խումբ, Հայոց լեզու և գրականություն
Արմինե Ալբերտի Ղազարյան**

ՍԵՎԱՆ 2023

Բովանդակություն

Ներածություն	3
Առակի ուսուցումը հիմնական դպրոցում	5
Դասի պլան	19
Եզրակացություն	22
Գրականություն ցանկ	23

Ներածություն

Մանկավարժությունը որպես գիտություն զբաղվում է սերունդների կրթության, դաստիարակության և զարգացման հիմնախնդիրներով: Կարելի է ասել՝ գիտություն է, որը հետազոտում է կրթության, դաստիարակության և զարգացման խնդիրներն ու օրինաչափությունները: ¹

Ժամանակակից մանկավարժության նպատակն է դաստիարակել, կերտել քննադատական միտք ունեցող, ինքնուրույն, ինքնակրթությամբ մշտական զարգացումը կարևորող, բարձր պատասխանատվությամբ հասարակության անդամ, անհատ, որը կկարողանա համարձակ ընդառաջ գնալ այն բոլոր մարտահրավերներին, որոնք ընթացող ժամանակը մշտապես դնելու է իր, իր հայրենիքի և աշխարհի առջև:

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԲՆՈՒԹԱԳԻՐԸ

Հետազոտությունը ներկայացնում է առակներն ու դրանց ուսուցումը հիմնական դպրոցի հինգերորդ դասարանում: Մենք ներկայացնում ենք առակը, որպես ուսուցման կարևորագույն բաղադրիչ և գիտելիքների կառուցմանը, հմտությունների ու կարողունակությունների ձևավորմանը նպաստող գործոն:

ԹԵՄԱՅԻ ԱՐԴԻԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Թեմայի արդիականությունը պայմանավորված է նրանով, որ ուսումնասիրության նյութ հանդիսացող առակները տոգորված են հայրենասիրական բարձր ոգով, քարոզում են սեր, հոգատարություն, համերաշխություն, ընկերասիրություն, և նպաստում են երեխաների ժողովրդավարական արժեհամակարգի ձևավորմանը: Այս գործերում մերժվում են սուտն ու մնացած այլ ստորությունները, որոնք իսկապես ահռելի թափ են ստացել վերջին ժամանակներում:

ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹՅԱՆ

ՆՊԱՏԱԿՆ

ՈՒ

ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

Ուսումնասիրության նպատակն է արդի մեթոդներով ներկայացնել առակների ուսուցումը հինգերորդ դասարանում: Սովորողների մեջ ձևավորել մարդկային վեհ արժեքներ՝ հարգանք, ճշտախոսություն, մեծին հարգելու, լավությունը գնահատելու կարողություն:

¹ Յու. Ամիրջանյան, Ա. Սահակյան, Մանկավարժություն, մանկավարժ 2005, էջ 9

Միասին քննարկելով վեր հանել հիմնական բարոյախոսական իմաստն ու խմբավորել առակները ըստ անհրաժեշտության: Արժևորել սիրո, հայրենասիրության, բարու, ազնվության դերը և ցույց տալ դաժանության, ստի, անհնազանդության, երախտամոռության վատ հետևանքները:

ՉԵՏԱՉՈՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՅԸ

Առակի ուսուցումը որքանով կնպաստի սովորողների ազգային և ժողովրդավարական արժեհամակարգի ձևավորմանը:

ՉԵՏԱՉՈՏՈՒԹՅԱՆ ԴՐՈՒՅԹԸ

Առակի ուսուցումը և բարոյախոսության ճիշտ ըմբռնումը կնպաստի արժեհամակարգի, կարողունակությունների ձևավորմանը: Կօզնի դաստիարակել լավ մարդ և հասարակությանը պիտանի քաղաքացի:

ՉԵՏԱՉՈՏՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ

- Կարժևորվի առակի ուսուցման դերը հիմնական դպրոցում:
- Առակի ուսուցումը կդիտարկվի այլ տեսանկյունից, կկիրառվեն դասավանդման ժամանակակից մեթոդներ և հնարներ:
- Կներկայացվի առակների դերը անհատի զարգացման գործում:
- Կպարզվի, թե առակի ուսուցումը որքանով կնպաստի սովորողների ազգային և ժողովրդավարական արժեհամակարգերի ձևավորմանը:

Առակների ուսուցումը հիմնական դպրոցում

Ուսուցման իսկական առարկան մարդուն նախապատրաստելն է մարդ լինելու համար:

Նիկոլայ Պիրոգով

Ժողովուրդներն իրենց պատմության ընթացքում, ելնելով կենսափորձից ու իմաստնությունից, ստեղծել են ասացվածքներ, առածներ, հեքիաթներ, առակներ: Առակները դարերի ընթացքում մուտք են գործել աշխարհի շատ ժողովուրդների, այդ թվում նաև հայ ժողովրդի հոգևոր գանձարանը և դարձել նրա անքակտելի մասը: Առակը ժողովրդական բանահյուսության հնագույն տեսակներից է: Առակը փոքրածավալ, այլաբանական բովանդակություն ունեցող պատմողական ստեղծագործություն է, որում հաճախ մարդկանց փոխարեն հանդես են գալիս կենդանիներ, բույսեր, տիեզերական մարմիններ, որոնք անձնավորված են:² Առակներն ունեն քննադատական, խրատական, հաճախ երգիծական բովանդակություն և խորը դաստիարակչական նշանակություն: Նրանցում քննադատվում են մարդկային վատ հատկանիշներն ու գովաբանում լավը, բարին: Առակներն առաջացել են Հին Հունաստանում և հին քաղաքակրթությունն ունեցող այլ երկրներում: Հայտնի առակագիրներից է Եզոպոսը, ում առակները թարգմանվել են մի շարք լեզուներով, յոթերորդ դարում՝ նաև հայերեն: Հայ գրականության մեջ առակներ երևում են միջնադարից: 11-րդ դարի հայտնի մանկավարժ, պետական գործիչ, մատենագիր Գրիգոր Մագիստրոսը իր թղթերում օգտագործել է բազմաթիվ առակներ: Առակներ կան նաև Աստվածաշնչում: Հիսուսը շատ հաճախ խոսում է առակներով, որպեսզի իր խոսքն ավելի պարզ ու հասկանալի լինի: Նա առակը բաժանում է երկու մասի՝ բուն առակ և առակից բխող եզրակացություն: Որոշ առակներ առնչություններ ունեն նաև առած - ասացվածքների հետ և շատ հաճախ դրանց հաստատումն են:

Ուսուցիչը պետք է ուշադրություն դարձնի ո՛չ միայն անհրաժեշտ ու կայուն գիտելիքներ հաղորդելու խնդրին, այլև երեխաների բարոյական դաստիարակության հարցերին, քանի որ մարդու դաստիարակությունը շատ կարևոր է, իսկ գիտելիքներ կարելի է ձեռք բերել ցանկացած պահի: Գեղարվեստական ստեղծագործությունների ուսուցման գործընթացն այնպես պետք է կազմակերպել, որ մայրենի լեզվով կարողալ և ընթերցածը պատմել սովորեցնելուց զատ, ձևավորվեն ստեղծագործական ենթատեքստը հասկանալու,

² Ա. Դյուլխանյան, Հայ ժողովրդական բանահյուսություն, Երևան, 2008, էջ 51:

հերոսների գործողությունները վերլուծելու, լավը վատից, չարը բարուց տարբերելու, դրանց մասին դատողություններ անելու, համեմատելու և հակադրելու կարողություններ: Առակները խորը դաստիարակչական նշանակություն ունեն, նրանցում հեղինակը գովաբանում է աշխատասիրությունը, բարությունը, արդարամտությունն ու ազնվությունը, դրվատում շահամոլությունը, ստախոսությունը, պարծենկոտությունն ու ծուլությունը: Առակները կարևոր դեր ունեն երեխաների դաստիարակության գործում, քանի որ նրանք երեխաների մեջ դաստիարակում են այնպիսի որակներ, որոնք անհրաժեշտ են լավ մարդ ու հասարակության արժանի քաղաքացի ձևավորելու հարցում: Ցավոք չարությունն ու խաբեությունը այժմ շատ տարածված են և հասարակությանը «դարձի բերելու», ճիշտ ուղու վրա դնելու համար անհրաժեշտ է նախ կրթել, ճիշտ ուղու վրա դնել երեխաներին: Երեխաները ազգի ապագան են և նրանց դաստիարակությունից է կախված ազգի հետագա ճակատագիրը:

Հինգերորդ դասարանի աշակերտներն օժտված են ստեղծագործական մտածողությամբ, որը պետք է զարգացնել: Այդ պատճառով էլ նրանց համար նախատեսված «Մայրենի» դասագրքերի հիմնական բովանդակությունը հրաշապատումային է՝ ներկայացված գուճազեղ նկարագարողումներով, ժողովրդական բառ ու բանով՝ առածներով ու ասացվածքներով, դարձվածքներով ու թեւավոր խոսքերով, առակներով ու հեքիաթներով:

Հիմնական դպրոցում առակի ուսուցման ընթացքում անհրաժեշտ է նկատառել հետևյալ նրբությունները.

1. Նպատակահարմար չէ աշակերտներին անմիջաբար «հրամցել» առակի այլաբանական և փոխաբերական իմաստները. սովորողն ինքը պետք է բացահայտի և վերլուծի առակի բարոյախրատական ուղղվածությունը, հասկանա, թե առակի մեջ որն է իրականը, որը՝ երևակայականը:
2. Բարոյախրատական իմաստի բացահայտումից հետո ցանկալի է համապատասխան խորհուրդ ունեցող առածների և ասացվածքների միջոցով ամրակայել սովորողների գիտելիքները:
3. Հարկավոր է ոչ միայն դերերով կարդալ առակը, այլև բեմականացնել նրա բովանդակային հատվածները:

Ժողովրդական ստեղծագործությունները ուսուցանվում են երկու հիմնական փուլերով՝ բովանդակության հաղորդմամբ և երևակայական կողմի բացահայտմամբ: Այժմ կրթական համակարգը, ուսուցման մեթոդները և տեղեկատվական տեխնոլոգիաները ընձեռում են բազմաթիվ հնարավորություններ դասը հետաքրքիր, գուճեղ, տարբերվող ու բովանդակալից

դարձնելու համար: Հատկապես առակների ուսուցումը կարելի է կազմակերպել օգտվելով այս հնարավորություններից:

Դասագրքում առաջինը ներկայացված է Վարդան Այգեկցու «Առյուծ ու մարդ» առակը: Առակի հիմնական գաղափարը մեծի խոսքն ու խրատը լսելն է: Մեծերը միշտ երեխաների լավն են ցանկանում և նրանց խորհուրդները միշտ օգտակար են երեխաների համար: Առյուծը նստել էր ճանապարհին, և զարմացած հետևում էր, թե ինչպես են տեսակ-տեսակ գազաններ դողալով գալիս և անցնում: Առյուծի այն հարցին, թե ինչու են նրանք այդպես փախչում, գազանները պատասխանում են, որ մարդն է գալիս: Ինքնահավան առյուծը մնում է իր տեղում և ծաղրում հողագործին: Նա առաջարկում է մարդուն կռվել, և մարդը համաձայնում է: Զանի որ առյուծի զենքերը իր մոտ էին, մարդն առաջարկում է նրան կապել ծառին, որ չփախչի, մինչև ինքը գնա իր զենքերի հետևից: Առյուծը համաձայնվում է: Մարդը նրան կապում է ծառից, մի բիր կտրում և սկսում ծեծել առյուծին: Առյուծը ցավից մռնչալով գոռում է. «Եթե դու մարդ ես, ավելի խիստ և անխնամ զարկիր իմ կողերին, որովհետև այս խելքին այդպես է վայել»:³

Այս գաղափարն արտահայտող առակներ ունի նաև Եզրպոսը: Նրանցից մեկը կոչվում է «Մարդը, առյուծն ու նրա կորյունը»: Մի ամառի վայրում մարդ էր ապրում և ամենուր ծուղակներ դնում: Առյուծը այլ ելք չունենալով թողնում և իր կորյունի հետ հեռանում է: Երբ կորյունը մեծանում է, հարցնում է հորից, իրենք բնի՞կ են, թե ոչ: Հայրը պատմում է, թե ինչպես են հեռացել իրենց տնից: Կորյունը, չլսելով հորը, գնում է վրեժ լուծելու մարդուց: Նա մեղադրում է եգին ու ձիուն, որ ենթարկվում են մարդուն: Հանդիպում է մարդուն, և նրանք որոշում են գնալ առյուծի մոտ դատի, բայց պայմանով, որ ճանապարհին իրար չեն վնասի: Մարդը, շեղվելով ճանապարհից, գնում է թակարդների կողմը: Կորյունը դիմացի թաթերով ընկնում է թակարդի մեջ, հետո այնքան է շարժվում, որ ետևի ոտքերն էլ օգնում է թակարդի մեջ: Այդ ժամանակ մարդը մի մահակ է կտրում և ծեծում կորյունին: «Կորյունը խնդրում է մարդուն, որ մարդը իր գլխին ու ականջներին խփի, քանի որ չլսեց իր հորը և դրա համար չարաչար պատժվեց: Մարդը լսեց և այնքան հարվածեց գլխին ու ականջներին, որ նա շունչը փչեց»:⁴

Վերևում ներկայացված առակի ուսուցումը կարելի է կազմակերպել ԽԻԿ (խթանում, իմաստավորում, կշռադատում) համակարգով: Դասի նպատակներն են՝ արժևորել խելքի դերը և թույլ տալ, որ սովորողներն ինքնուրույն հանգեն այն եզրահանգման, որ կյանքում նպատակներին հասնելու համար ոչ թե ուժ, այլ խելք է անհրաժեշտ:

³ Դ. Գյուրջինյան, Թ. Ալեքսանյան, Ա. Գալստյան, Մայրենի 5, Երևան 2019, էջ 142

⁴ Եզրպոս, Առակներ, Երևան, 1990, էջ 257:

Խթանման փուլում կարելի է կիրառել «**Հինգրոպեանոց շարադրանք**» մեթոդը: Սովորողներին հանձնարարել գրել իրենց կարծիքով որն է ավելի կարևոր՝ ո՞ւժը, թե խելքը: Իմաստավորման փուլում կարելի է կիրառել «**Բանավեճ**» մեթոդը: Սովորողները բաժանվում են երկու խմբի: Առաջին խմբում այն աշակերտներն են, ովքեր մտածում են, որ կարևոր է ուժեղ լինելը: Երկրորդ խմբում այն աշակերտներն են, ովքեր մտածում են, որ կարևոր է խելացի լինելը: Խմբերին տրամադրվում է տասնհինգ րոպե ժամանակ, որի ընթացքում յուրաքանչյուր խումբ պետք է բերի համապատասխան փաստարկներ և ապացուցի իր տեսակետը: Այնուհետև ուսուցիչը կարդում է առակը, քննարկման միջոցով վեր են հանում առակի բարոյախոսությունը, կատարում տեքստային աշխատանք: Կշռադատման փուլում «**Քառաբաժան**» մեթոդի միջոցով ներկայացնում են իրենց տեսածը, լսածն ու զգացածը, հայտնում իրենց կարծիքը կարդացածի մասին:

Ի՞նչ տեսա	Ի՞նչ լսեցի
Ի՞նչ զգացի	Կարծիք կարդացածի վերաբերյալ

Կատարել անդրադարձ և պարզել, թե սովորողներն ի՞նչ նոր բան սովորեցին, ի՞նչը լավ արեցին այդ օրը: Յուրաքանչյուր առակի բարոյախոսությունը, գաղափարը կարելի է արտահայտել ասացվածքների, թեևավոր խոսքերի միջոցով: Օրինակ՝ այս առակի պարագայում կարելի է ասել «Ուժի հետ մեկտեղ խելք է անհրաժեշտ»: Անհրաժեշտ է թողնել, որ աշակերտն ինքը կատարի եզրահանգում: Ադոլֆ Դիստերվերգը ասել է, «Վատ ուսուցիչը մատուցում է ճշմարտությունը, իսկ լավ ուսուցիչը օգնում է հայտնաբերել այն»⁵: Վաղուց ապացուցված է, որ ավելի մնայուն է սեփական ջանքերով ձեռք բերված գիտելիքը: Ուսուցչի գերխնդիրը պիտի լինի դրդել աշակերտին աշխատել, սեփական ուժերով բացահայտել, վերլուծել և ուսումնասիրել գիտելիքների հարուստ գանձարանը, անել սեփական դատողություններ և հանգել եզրահանգումների:

Հանձնարարել տևային աշխատանք դասագրքից:

Հաջորդ առակը Հովհաննես Ծիրազի «Մարգարիտն ու փրփուրը» առակն է: Առակի հիմնական գաղափարը համեստությունը, սեփական արժեքը գնահատելն է: Ծովի երեսին

⁵ [Ադոլֆ Դիստերվերգ](#) 23.11.2021թ 22:30

ելած փրփուրը սկսում է գովերգել ինքն իրեն, նսեմացնել մարգարիտի արժեքը, որը գտնվում էր ծովի հատակին:

Բայց այսպես խոսեց փրփուրն այդ մասին.

— Ինչո՞ւ տեղ չունես ծովի երեսին,

Թե մարգարիտ ես... Էլ ի՞նչ մարգարիտ,

Ես եմ մայր ծովի գանձը ճշմարիտ,

Որ միշտ ջրերի երեսն եմ ելնում,

ՈՒ ես եմ փայլում,

Կյանքը վայելում....⁶

Բայց մի փոքրիկ քամին փրփուրը ցրեց և նրա հետքն էլ չմնաց: Նույն էլ մարդկանց պարագայում է. ինքնահավան, չարամիտ մարդիկ չեն կարողանում հաջողության հասնել, իսկ ծանրակշիռ, հանգիստ, համբերատար ու ազնիվ մարդիկ միշտ հասնում են հաջողությունների:

Այս դասի ընթացքում աշակերտները սահիկաշարերի միջոցով կծանոթանան մարգարիտ քարի պատմությանն ու օգտակար հատկություններին, կընթերցեն Հովհաննես Շիրազի «Մարգարիտն ու փրփուրը» բանաստեղծությունը, քննարկում-զրույց կանցկացնեն բարու և չարի, արդարության և անարդարության, համեստության և գոռոզության մասին:

Խթանման փուլում կարելի է օգտագործել անակնկալ հարցադրում մեթոդը և աշակերտների հարցնել, թե իրենց կարծիքով ի՞նչ հատկանիշներով պետք է օժտված լինի լավ մարդը: Այնուհետև առաջարկել ասել, թե ինչ կապ կարող է ունենալ այդ հարցը ուսումնասիրվելիք նյութի հետ: Իմաստավորման փուլում, ուսուցչի կարդալուց հետո, սկսում է քննարկում, որի ընթացքում արժևորվում են համեստությունն ու ազնվությունը և քննադատվում կեղծիքն ու եսասիրությունը: Քննարկման ավարտից հետո կարելի է կիրառել Վենի դիագրամ մեթոդը: Մի կողմում ներկայացնել մարգարիտ-մարդուն, իսկ մյուս կողմում՝ փրփուր մարդուն:

Կշռադատման փուլում կարելի է կիրառել զրույց մեթոդը և սովորողներին տալ հնարավորություն, որ նրանք ազատ արտահայտվեն, ներկայացնեն իրենց կարծիքն ու դիտարկումները թեմայի վերաբերյալ: Նյութն ուսումնասիրելուն զուգահեռ կատարվում է

⁶ Դ. Գյուրջինյան, Թ. Ալեքսանյան, Ա. Գալստյան, Մայրենի 5, Երևան 2019, էջ 144

նաև բառային աշխատանք, բացատրվում են անծանոթ բառերը, վերհիշում անցած քերականական նյութը: Աշակերտները լրացնում են LearningApps⁷ առցանց գործիքով կազմված հարցաշար: Հանձնարարվում է տնային աշխատանք, որը կարող է լինել և՛ դասագրքից, և՛ դրանից դուրս:

Գրական երկին զուգահեռ հինգերորդ դասարանում աշակերտներն ուսումնասիրում են հնչյունաբանություն և բառագիտություն: Այս երկու առակներին զուգընթաց ուսումնասիրվում է «**վանկը**»: Հնչյունաբանության ուսուցումը պետք է կազմակերպել գրական նյութի հիման վրա: Վանկի մասին խոսելիս կարելի է առակներից ընտրել որոշակի բառեր, գրել դրանց հոմանիշները կամ հականիշները, բաժանել դրանք վանկերի, որոշել վանկի տեսակը, գաղտնավանկի առկայությունը, այնուհետև բառերը գործածել նախադասությունների մեջ:

Հաջորդ առակը, որը գետեղված է դասագրքում Աթաբեկ Խնկոյանի «Խխունջն ու սունկը» առակն է: Այս առակում սունկի վրա նստած խխունջը բողոքում է ճպուռի թռչկոտելուց, թիթեռների թռչելուց, թռչունների ծվվալուց: «-Է՛, քուրի՛կ խխունջ,- հառաչում է սունկը,- գիտե՛ս՝ ինչո՛ւ ենք լուռումուռ մնացել էստեղ. ո՛չ թռչել գիտենք և ո՛չ էլ երգել»⁸:

Յուրաքանչյուր առակ ունի բարոյախրատական ահռելի նշանակություն: Առակի լիարժեք ու մանրակրկիտ ուսումնասիրությունը հսկայական ազդեցություն ունի աշակերտների **ժողովրդավարական** արժեհամակարգի ձևավորման հարցում: Այս առակում հեղինակը քննադատում է եսասիրությունը, նախանձն ու չկամությունը: Խթանման փուլը սկսել «**Մտագրոհ**» մեթոդով, որի ընթացքում ուսուցիչը գրատախտակին գրում է նախանձ բառը, իսկ աշակերտները նշում են այն բառերը, որոնք իրենց մտքում ասոցացվում են նախանձ բառի հետ: Իմաստավորման փուլում աշակերտներին հանձնարարել մտաբերել այնպիսի ստեղծագործություններ, որոնց հիմնական գաղափարը համապատասխանում է առակի բարոյախոսությանը, համեմատել դրանք, առանձնացնել տարբերությունները: Կշռադատման փուլում կիրառել տասրոպեանոց շարադրանք մեթոդը և հանձնարարել աշակերտներին ներկայացնել եսասիրության վատ կողմերը և ներկայացնել կատարյալ մարդու իրենց իդեալը: Աշակերտները լրացնում են Quizziz⁹ առցանց գործիքով կազմված հարցաշար, որից հետո հանձնարարվում է տնային աշխատանք:

⁷ <https://learningapps.org/22501224>

⁸ Դ. Գյուրջիսյան, Թ. Ալեքսանյան, Ա. Գալստյան, Մայրենի 5, Երևան 2019, էջ 148

⁹ <https://quizizz.com/admin/quiz/619fe9523222f9001d2fbcbc>

Հաջորդիվ ներկայացվում են Եզրպոսի «Աղվեսն ու հովազը», «Գայլերն ու ոչխարները» և «Ռեդևուրներն ու սոսին» առակները: Առաջին առակում աղվեսն ու հովազը վիճում են, թե իրենցից ով է ավելի գեղեցիկ: Հովազը պարծենում է իր նախշավոր մորթիով, իսկ աղվեսը նրան պատասխանում է. «Ես քեզանից շատ ավելի գեղեցիկ եմ, քանի որ ոչ թե մարմինս է նախշուն, այլ հոգիս է ճարտար ու ճկուն»¹⁰:

Առակի հիմնական գաղափարն այն է, որ խելքն ու մտքի ճկունությունը ֆիզիկական գեղեցկությունից առավել կարևոր և ցանկալի են:

Խթանման փուլում գրատախտակին գրել «Ոչ թե նա է ուժեղ, ով ուժ ունի, այլ նա, ով...» նախադասությունը և հանձնարարել աշակերտներին շարունակել այն և ներկայացնել սեփական կարծիքը: Աշխատելու համար տրամադրել երեք բույս ժամանակ: Երբ աշխատանքը կավարտեն, կազմակերպել քննարկում, զուգահորել կարծիքները: Իմաստավորման փուլում կարդալ առակը, քննարկել և արժևորել առակի բարոյախոսական գաղափարը: Այնուհետև «Երկայուն աղյուսակ» մեթոդի կիրառումով ներկայացնել հովազի և աղվեսի կերպարները:

Հովազ	Աղվես

Քննարկման միջոցով աշակերտներին ուղղորդել հասնելու այն եզրահանգման, որ գիտելիքն ու խելքը շատ կարևոր գործոններ են կյանքում հաջողության հասնելու ճանապարհին: Այս առակի ուսուցման ժամանակ կարելի է արժևորել գիտելիքի, սովորելու, աշխատանքի դերը մարդու կյանքում և ցույց տալ չսովորելու, ծուլության վատ հետևանքները:

«Գայլերն ու ոչխարները» առակում հեղինակն այլաբանորեն ներկայացնում է թշնամուն վստահելու և հարազատին դավաճանելու հետևանքները: Այս առակում արժևորվում են հավատարմությունը, ազնվությունը և դրվատվում են կեղծիքն ու շահամոլությունը: Գայլերը կարողանում են համոզել ոչխարներին, որ իրենց թշնամանքի պատճառը շներն են: Նրանք պնդում են, որ եթե շները չլինեն, իրենք հաշտ ու խաղաղ կապրեն: Հավատալով գայլերի խոսքերին՝ ոչխարները հանձնեցին շներին:

¹⁰Դ. Գյուրջինյան, Թ. Ալեքսանյան, Ա. Գալստյան, Մայրենի 5, Երևան 2019, էջ 150

Եվ այն ժամանակ գայլերը, որ ավելի ուժեղացել էին, առանց դժվարության հաշվեհարդար տեսան անպաշտպան հոտի հետ:

Մեր ժողովուրդը դարեր շարունակ արյան գնով է պաշտպանել իր ապրելու իրավունքը: Մեր օրերում շատ կարևոր է, որ դպրոցից դուրս գան հայրենասեր, գիտակից և խելացի աշակերտներ, ովքեր մեր ապագայի երաշխավորն են:

Խթանման փուլում կարելի է կիրառել **«Խառնված հերթականություն»** մեթոդը: Սովորողներին բաժանել թերթիներ, որոնց վրա գրված է Վարդան Այգեկցու **«Գայլերն ու այծերը»** առակը խառնված հերթականությամբ և հանձնարարել վերականգնել ճիշտը¹¹: Իմաստավորման փուլում կարելի է կիրառել **«Մտածի՛ր-զուգադի՛ր-մտքեր փոխանակի՛ր»**¹² մեթոդը: Աշակերտներին տալ նախապես կազմված բաց հարցեր, և հանձնարարել կարճ պատասխանել դրանց: Այնուհետև աշակերտները զույգեր են կազմում և միմյանց հետ մտքեր փոխանակում՝ փորձելով գտնել այն պատասխանը, որը ամբողջացնում է իրենց երկուսի պատասխանները:

Չարցերի ցանկ

- Բացատրե՛ք՝ ինչու գայլերը շների ներկայությամբ չէին մոտենում ոչխարներին:
- Բացատրե՛ք՝ ինչպես կարողացան գայլերը խաբել ոչխարներին:
- Ո՞րն է առակի հիմնական գաղափարը:
- Ի՞նչ կլիներ, եթե գայլերը չլսեին ոչխարներին:

Կշռադատման փուլում կարելի է կիրառել **«Զառաբաժան»** մեթոդը¹³: Աշակերտները կլրացնեն աղյուսակը, կխոսեն իրենց զգացածի, լսածի, տեսածի մասին, կարտահայտեն իրենց կարծիք ստեղծագործության վերաբերյալ: Մեթոդը բավականին արդյունավետ է և նպատակահարմար հիմնական դպրոցի աշակերտների ստեղծագործական մտածողությունը զարգացնելու համար: Վերջում կարելի է անդրադարձ կատարել, պարզել, թե աշակերտները որքանով են յուրացրել նյութը և ինչ արժեհամակարգ է ձևավորվել:

«Ուղևորներն ու սուսին» առակում ուղևորները, կեսօրվա շոգից հոգնած, ճանապարհ էին գնում: Նրանք տեսան սուսի ծառը և պառկեցին նրա ստվերում հանգստանալու: Նրանք սկսեցին խոսել ծառի մասին և նշել, որ այն անպտուղ է և մարդկանց համար անօգուտ: Սուսին նրանց ապերախտ անվանեց, քանի որ օգտվում են իր հովանուց և նույն պահին իրեն

¹¹ [Խառնված հերթականությ. ու. ն.](#)

¹² Ս. Սարուխանյան, Մ.Միրումյան, Ն.Դիշաղաջյան, Փուլային ուսուցման եղանակ, Երևան 2014, էջ 101

¹³ [Զառաբաժան](#)

անպտուղ անվանում: Այստեղ այլաբանորեն ներկայացվում է մարդու բարոյությունը, հյուրընկալությունն ու ազնվությունը, ինչին հեղինակը հակադարձում է մյուսների ապերախտությունն ու Եսասիրությունը: Ցավոք, մեր իրականության մեջ շատ են դեպքերը, երբ ուրիշներին լավություն անող մարդն անգամ շնորհակալության չի արժանանում:

Խթանման փուլում կարելի է կիրառել **«Բանալի բառեր»** մեթոդը: Ուսուցիչը թվարկում է ուսումնասիրվելիք թեմային վերաբերող բանալի բառեր, իսկ աշակերտները փորձում են գուշակել, թե ինչի մասին է կամ ինչ են ուսումնասիրելու այս դասին: Թեմային վերաբերող բանալի բառերն են՝ երախտամոռություն, հյուրընկալություն, Եսասիրություն, բնություն, օգնություն:

Իմաստի ընկալման փուլում նպատակահարմար է օգտագործել **«Երկայուն աղյուսակ»** մեթոդը:

Սոսի	Ուղևորներ

Լրացնելուց հետո աշակերտները ներկայացնում են իրենց կարծիքները, քննարկում, զուգադրում են մտքերն ու վերհանում առակի հիմնական բարոյախոսական իմաստը:

Կշռադատման փուլում կարելի է օգտագործել **«Ջինգրոպեանոց շարադրանք»** մեթոդ, և հանձնարարել աշակերտներին գրել, ըստ իրենց, ինչ պիտի անեին ուղևորները և արդյո՞ք ծառը ճիշտ պատասխանեց նրանց: Կատարել անդրադարձ և աշակերտներին տալ հետևյալ հարցերը՝

- Ի՞նչ արեցիք դուք այսօր:
- Ինչո՞ւ:

Աշակերտներին հանձնարարվում է գրավոր աշխատանք, որը կարող է լինել ինչպես դասագրքից, այնպես էլ ստեղծագործական աշխատանք: Օրինակ՝ այս դասի պարագայում կարելի է հանձնարարել ինքնուրույն գրել որևէ առակ, որի հիմնական բարոյախոսական իմաստը կհամապատասխանի իրենց ուսումնասիրած առակին:

Այս ընթացքում աշակերտները ուսումնասիրում են **«Տողադարձ»** թեման: Առակի բարոյախոսության ուսումնասիրմանը զուգընթաց, կարելի է ամեն դասին խոսել տողադարձի մասին, անընդհատ բերել օրինակներ, ուսումնասիրել տողադարձի տեսակները: Աշակերտներին ամեն դասի ընթացքում տրամադրել հինգ րոպե ժամանակ, բաժանել նախապես ընտրված բառերով թերթիկներ, որոնց վրա գրված բառերը

աշակերտները պիտի տողադարձեն բոլոր հնարավոր տարբերակներով, բաժանեն վանկերի և որոշեն վանկի տեսակը: Աշակերտներին հանձնարարել տանը առակից դուրս գրել բազմավանկ բառեր և տողադարձել բոլոր հնարավոր ձևերով:

Հաջորդիվ ներկայացվում է Ավետիք Իսահակյանի «Կյանքից թանկ բանը» առակը: Վիրավոր աղավնին ընկած էր աղբյուրի մոտ: Փերին նրանից խնդրում է այն, ինչ թանկ է իր համար, դրա փոխարեն խոստանալով փրկել աղավնու կյանքը: Աղավնին մտածում է, որ պարիկը իր կյանքն է վերցնելու, բայց համաձայնում է նրա առաջարկին: Երբ աղավնու վերքերը բուժվում են, և նա սկսում է ճախրել, պարիկը նրանից խնդրում է թևերը: Աղավնին խնդրում է վերցնել իր կյանքը, քանի որ առանց թռիչքի կյանքը գին չունի:

- Թռի՛ր, սիրելի՛ս, ազատ ու վայրի,
- Թռիր ու ասա ստրուկ աշխարհքին,
- Թե ինչն է թանկը կյանքից ավելի,-

Ասաց ջրերի լուսեղեն ոգին:

Աղավնին ստեղծված է ճախրելու համար և ազատության խորհրդանիշն է: Կյանքն առանց ազատության իմաստ չունի: Առանց ճախրանքի ապրել չի լինի: Անհնար է մարդուն զրկել ազատությունից և մտածել, որ նա կարող է երջանիկ լինել, ապրել լիարժեք կյանքով:

Ազատություն, անկախություն, հայրենիք, միասնականություն. ահա այն կարևորագույն արժեքներից մի քանիսը, որոնք կարևոր նշանակություն ունեն անհատի և պետության գոյատևման հարցում: Առակի գլխավոր գաղափարը հենց այս արժեքների արժևորում է: Աղավնու համար թևերը, որոնք ազատության խորհրդանիշն են, վեր են ամեն ինչից, թանկ են նույնիսկ կյանքից:

Առակի ուսուցումը կազմակերպել ԽԻԿ համակարգով: Խթանման փուլում կիրառել «**Մտագրոհ**» մեթոդը: Գրատախտակին գրել **ԱՁԱՏՈՒԹՅՈՒՆ** բառը և հանձնարարել աշակերտներին նշել այն բառերը, որոնք առաջինն են ասոցացվում այդ բառի հետ:

Իմաստավորման փուլում կարելի է կիրառել «**Բանավեճ**» մեթոդը: Դասարանը բաժանել երկու խմբի: Յուրաքանչյուր խմբի հանձնարարել ներկայացնել, թե ըստ իրենց՝ որն է կյանքում ամենակարևոր արժեքը: Աշխատանքի համար տրամադրել տասը րոպե ժամանակ: Ժամանակի ավարտից հետո խմբերը ներկայացնում են իրենց աշխատանքը,

կատարում քննարկում: Վերջին՝ կշռադատման փուլում կարելի է կիրառել **«Հնգրուպեանոց շարադրանք»** մեթոդը: Սովորողներին տալ հինգ թույլ ժամանակ իրենց մտքերն արտահայտելու հետևյալ թեմայի շուրջ. **«Ի՞նչ կանեի ես Աղավնու փոխարեն»**: Կշռադատման փուլի վերջում կարելի է կատարել անդրադարձ, բաժանել երեխաներին անդրադարձի թերթիկ և տրամադրել հինգ թույլ, այն լրացնելու համար¹⁴:

Առակների ուսուցումը պետք է զուգակցել բառային և ուղղագրական աշխատանքների հետ: Անհրաժեշտ է մանրակրկիտ ուսումնասիրել գրական ստեղծագործությունը, բառարաններից կամ ուսուցչի օգնությամբ գտնել անծանոթ բառերի բացատրությունը, կազմել հոմանիշային ու հականիշային զույգեր: Առանց հայոց լեզվի անհնար է պատկերացնել գրական երկի ուսումնասիրությունը, անհրաժեշտ է այս երկու առարկաները միաձուլված ուսումնասիրել, որպեսզի հասնենք որոշակի արդյունքի:

«Տերևներն ու արմատները» առակը մեծին հարգելու, արմատներն արժևորելու, նրանց (տատ ու պապ, ծնողներ) դերը մեր կյանքում գնահատելու մասին է: Առակի ուսուցման ժամանակ խթանման փուլում կարելի է գրատախտակին գծել ծառ և առաջարկել համեմատելով ընտանիքի հետ անվանել ծառի մասերը (արմատներ-պապ, տատ, ծառի բուն-ծնողներ, սաղարթ-երեխաներ), անցկացնել քննարկում: Այս եղանակով ներկայացումը հնարավորություն կտա սովորողների մոտ ձևավորել մեծին հարգելու և նրանց դերը ընտանիքի ամբողջան հարցում գնահատելու կարողություն:

Իմաստավորման փուլում կարելի է կիրառել **«Վենի դիագրամ»** մեթոդը: Դասարանը բաժանել խմբերի և խմբային աշխատանք կատարել, իսկ աշխատանքի ավարտից հետո քննարկման միջոցով ամբողջացնել աշխատանքը:

Կշռադատման փուլում կարելի է կիրառել **«Քառաբաժան»** մեթոդը, որի ընթացքում աշակերտները կներկայացնեն իրենց տեսածը, լսածն ու զգացածը, կառաջարկեն նոր վերնագիր:

Առակների կարևորությունը ուսուցման գործընթացում արժևորելիս կարելի է հիշել միայն, որ Հիսուս Քրիստոսն իր խոսքն առավել հասկանալի դարձնելու համար հաճախ խոսում էր առակներով: Նրա առակները իրական կյանքից վերցված պատմություններ են:

¹⁴ [Արդարարձ թերթիկ](#)

Դասագրքում ներկայացված է **«Մարդը, որը ներել չէր ուզում»** առակը: Առակը ներողամտության, ուրիշներին օգնելու, մարդկանց դրության մեջ մտնելու և վատ վիճակից հանելու մասին է: Կյանքը բումերանգ է, և մեր արած ամեն լավ կամ վատ արարք նույն կերպ վերադառնում է մեզ: Ինչպես ասել է մեծն Թումանյանը **«մարդու գործն է միշտ անմահ»**, և այս կյանքում մեր արարքներն են կերտում մեր դիմագիծը: Ճատ կարևոր է, որ աշակերտները այս տարիքում հասկանան ու ամբողջովին յուրացնեն առակի գաղափարը, քանի որ այս արժեքները հսկայական նշանակություն ունեն անհատի արժեհամակարգի, ընդհանրապես մարդու բարոյական և հոգեկան ճիշտ զարգացման հարցում:

Առակի ուսուցման դասը կազմակերպել ԽԻԿ համակարգով: Խթանման փուլում կարելի է կիրառել **«Անակնկալ հարցադրում»** մեթոդը և աշակերտներին տալ հետևյալ հարցը՝

- Եթե ընկերդ սխալ է գործել, ի՞նչ ես անում:

Լսել սովորողների կարծիքները, փոքրիկ քննարկում անցկացնել: Իմաստավորման փուլում կարդալ առակը և կատարել համապատասխան բառային և քերականական աշխատանք: Այնուհետև առանձնացնել գլխավոր գաղափարը, բարոյախոսությունն արտահայտող մասն ու դրա շուրջ քննարկում կազմակերպել:

Կշռադատման փուլում դերային խաղ կազմակերպել, որի ժամանակ սովորողները ավելի խորությամբ կուսումնասիրեն թեման, կքննարկեն ընկերների հետո: Վերջում կատարել անդրադարձ, հանձնարարել տնային աշխատանք:

Դասագրքում զետեղված վերջին առակը Եզրայուսի **«Գյուղացին և իր որդիները»** առակն է: Միասնություն, համերաշխություն. ահա այն զենքերը, որոնք կօգնեն հաղթել ցանկացած չարիքի, ահա սա է առակի հիմնական բարոյախոսական իմաստը: Մինչ առակի ուսուցմանն անդրադառնալը կարելի է փոքրիկ զրույց անցկացնել աշակերտների հետ, խոսել ընտանիքի, պետության, հայրենիքի մասին: Թույլ տալ, որ նրանք ինքնուրույն ներկայացնեն այս հասկացությունները: Իմաստավորման փուլում կարելի է կիրառել **«Կանխագուշակումների աղյուսակ»**¹⁵ մեթոդը, առակը կարդալ հատվածաբար և լրացնել աղյուսակը: Կշռադատման փուլում կիրառել **«Յինգրոպեանոց շարադրանք»** մեթոդը, և հանձնարարել աշակերտներին ներկայացնել ընտանիքի իրենց իդեալը: Կատարել ամփոփում և ևս մեկ անգամ անդրադառնալ թեմային:

¹⁵ [Կանխագուշակումների աղյուսակ](#)

Առակների բարոյախոսության ճիշտ ընկալման դեպքում աշակերտները հասկանում են, որ իրենք ազատ են և կաշկանդված չեն տվյալ առարկայի շրջանակներում, նրանք առակների մոտիվներով նկարագրողումներ են կատարում, գրքեր են կազմում, երգեր են կատարում, հարստացնում են սեփական բառապաշարը, երբեմն բացահայտում իրենց տաղանդը:

Ճնողներից շատերը մտածում են, որ իրենց երեխայի համար կարևորագույն արժեքը, որ պիտի վերցնի դպրոցից, գիտելիքն է: Անհրաժեշտ է բացատրել նրանց, որ գիտելիքը դառնում է երկրորդական, երբ մենք խոսում ենք մարդ դաստիարակելու, բարոյական արժեքների մասին: Մեզանից յուրաքանչյուրի գերխնդիրը պիտի լինի դաստիարակել խելացի, հայրենասեր, ժողովրդավար, հոգատար անհատներ, մարդիկ, ովքեր կկառուցեն մեր երկրի վաղվա օրը: Առակների ուսուցումը հսկայական մասնաբաժին ունի երեխաների մոտ այս արժեքները ձևավորելու հարցում:

Թեմայի ուսուցման վերջնարդյունքները

Աշակերտները կկարողանան՝

- Բացատրել առակի այլաբանությունը:
- Առանձնացնել առակի գլխավոր միտքն ու ընթերցողին տրվող խրատը:
- Փոխել առակի բովանդակությունը, հավելել հերոսներ, հնարել նոր սկիզբ կամ ավարտ:
- Կգիտակցեն առակի դաստիարակչական դերը իրենց և շրջապատի կյանքում:

Կձևավորեն հետևյալ կարողունակությունները՝

- Լեզվական գրագիտության կարողունակություն
- Սովորել սովորելու կարողունակություն
- Մեղիա գրագիտության կարողունակություն
- Ինքնաճանաչողական և սոցիալական կարողունակություն

ԴԱՍԻ ՊԼԱՆ

Ամսաթիվ	
Դասարան	V
Ուսուցիչ (ներ)	Իվետա Պետրոսյան
Առարկա	Մայրենի
Թեման	Առակս ի՞նչ կցուցանե
Հիմնական հասկացություն	Ստեղծարարություն, ընթերցանություն
Ենթահասկացություն	Տեքստի գեղագիտություն, կապակցված խոսք
Խաչվող կամ ընդհանրական հասկացություն	Պատճառ և հետևանք Անհատ և հարաբերություններ
Միջառարկայական կապեր	Արվեստ, ռուսաց լեզու, բնագիտություն
Ձևավորվող կարողունակություն	Սովորել սովորելու կարողունակություն, թվային մեդիա կարողունակություն, ինքնաճանաչողական և սոցիալական կարողունակություն

Նպատակները	Ըմբռնել առակի ժանրին բնորոշ առանձնահատկությունները: Վերլուծել առակը, ներկայացնել այլաբանությունը: Բացահայտել առակի խրատա-դաստիարակչական դերը:
Վերջնարդյունք(ներ)	Վերարտադրի առակի բովանդակությունը: Բացատրի առակի այլաբանությունը: Առանձնացնի գլխավոր միտքը և ընթերցողին տրվող խրատը:
Անհրաժեշտ նյութեր	Գիրք, աշխատանքային տետր, համակարգիչ,
Կիրառվող մեթոդներ	Շրջված դասարան, Պատկերասրահ
Ժամանակ	<i>Ընթացքը</i>
	<i>Աշակերտներին բաժանել խմբերի և յուրաքանչյուր խմբի, էլեկտրոնային եղանակով, տրամադրել նյութեր իրենց համար ընտրված առակի վերաբերյալ: Նյութերը կարող են լինել տեսանյութերի, գրքերի, մուլտֆիլմերի տեսքով: Մինչ հաջորդ դասը յուրաքանչյուր խումբ ուսումնասիրում է իրեն ուղարկված նյութը, կատարում նշումներ ներկայացնում առակի այլաբանական իմաստն ու գաղափարը:</i>
5 րոպե	Խթանում Կիրառել « Մտագրոհ » մեթոդը: Գրատախտակին գրել առակ բառը և գրառել աշակերտների թվարկած

	բոլոր բառերը: Այս մեթոդը կկենտրոնացնի աշակերտներին և կօգնի վերհիշել առակի մասին իրենց գիտելիքները:
20 րոպե	Իմաստավորում: Այս փուլում կիրառել «Պատկերասրահ» մեթոդը: Խմբերին բաժանել պաստառներ, գունավոր նշիչներ (marker), կպչուն թղթեր և այլ անհրաժեշտ նյութեր և հանձնարարել պաստառի վրա ներկայացնել իրենց առակը: Աշխատանքն ավարտելու համար սահմանել քսան րոպե ժամանակ:
15 րոպե	Կշռադատում Երբ բոլոր խմբերը կավարտեն աշխատանքը, պաստառները ամրացնել գրատախտակին: Յուրաքանչյուր խմբից մեկ անդամ ներկայացնում է իրենց աշխատանքը, իսկ մնացած խմբերը, ուսումնասիրելով աշխատանքը քննարկում են, հայտնում իրենց կարծիքը:
1 րոպե	Անդրադարձ, Ի՞նչ արեցինք, ինչո՞ւ և ի՞նչ նոր բան իմացար: Ի՞նչը քեզ զարմացրեց:
4 րոպե	Տնային կամ յուրացման աշխատանք Գրել առակ, կատարել դասագրքի վարժությունները:

Դասը կազմակերպել «Շրջված դասարան» մեթոդով: Մեթոդի կիրառման ժամանակ տեսական մասը կատարվում է տանը՝ լսարանի հետ ավելի ինտերակտիվ ուսուցման

համար հնարավորինս շատ ժամանակ շահելու նպատակով ¹⁶ : Աշակերտներին էլեկտրոնային տարբերակով ուղարկել համապատասխան նյութը, և հանձնարարել ուսումնասիրել այն մինչև հաջորդ դասաժամը: Խմբերին հանձնարարել հետևյալ առակները՝

- Առաջին խումբ- Խ. Աբովյան, «Ապերախտն»
- Երկրորդ խումբ -Եզոպոս, «Գորտերը»
- Երրորդ խումբ - Ի. Կռիլով, «Կարապը, խեցգետինն ու գայլաձուկը»
- Չորրորդ խումբ- Խնկո Ապեր, «Ագռավն ու աղվեսը»

Դասարանում խթանման փուլում, կիրառել **«Մտագրոհ»** մեթոդը՝ սովորողներին կենտրոնացնելու և ակտիվացնելու համար: Իմաստավորման փուլում կիրառել **«Պատկերասրահ»** մեթոդը: Սովորողներին տալ քսան րոպե ժամանակ, բաժանել պաստառներ և այլ անհրաժեշտ նյութեր և հանձնարարել պատկերել իրենց հանձնարարված առակը: Կշռադատման փուլում յուրաքանչյուր խմբից ընտրված մեկ անդամ ներկայացնում է իրենց աշխատանքը, իսկ մյուս խմբերը շրջում են, ուսումնասիրում նյութը, քննարկում և հայտնում իրենց կարծիքը: Կատարվում է անդրադարձ և հանձնարարվում տնային աշխատանք: Այս եղանակով թեմայի ամփոփումը թույլ կտա ևս մեկ անգամ ամփոփել և արժևորել առակի մասին ստացած գիտելիքները: Աշակերտները հետաքրքրությամբ ուսումնասիրում են իրենց տրված առակը, ստեղծում էլեկտրոնային և դիդակտիկ նյութեր: Այս մեթոդը կօգնի դասը դարձնել աշակերտակենտրոն, այսինքն՝ ավելի շատ աշխատեցնել աշակերտին, իսկ ուսուցիչը այս պարագայում կլինի ուղակի ուղղորդողի դերում:

¹⁶ [Շրջված դասարան](#) 23.11.2021թ. 22:35

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

Առակը ժողովրդական բանահյուսության ամենասիրելի և դյուրըմբռնելի տեսակներից է, որում ներկայացվում են ժողովրդի մտածելակերպը, սովորությունները, չարի ու բարու, լավի ու վատի մասին պատկերացումները: Նրանում արտացոլվել են հասարակական ու սոցիալական կյանքում եղած բազմաթիվ երևույթներ, բացահայտվել մարդկային հոգու և մտքի տվայտանքները, հեգնել երկրի հոգևոր ու աշխարհիկ տերերին, արտահայտել երջանիկ կյանքի երազանք: Առակներում այլաբանորեն, կենդանական, բուսական աշխարհի միջոցով, ներկայացվում են մարդկային կյանքի որոշակի կողմեր, գովերգում են լավը և քննադատում վատը:

Ինչպես նշեցինք հետազոտության սկզբում, մեր նպատակն էր առակների դասավանդումը ներկայացնել նորովի, այսինքն՝ ինտերակտիվ մեթոդներով և ևս մեկ անգամ արժևորել դրանց դերը երեխաների մեջ ժողովրդավարական արժեհամակարգի ձևավորման հարցում: Առակների դաստիարակչական, բարոյախրատական նշանակությունը հաշվի առնելով՝ կարելի է պնդել, որ նրանք մինչ այժմ պահպանել են իրենց արդիականությունը և դաստիարակչական հզոր զենք են ուսուցչի ձեռքին:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

1. Ա. Դոլուխանյան, Ջայ ժողովրդական բանահյուսություն, Երևան, 2008
2. Դ. Գյուրջինյան, Թ. Ալեքսանյան, Ա. Գալստյան, Մայրենի 5, Երևան 2019
3. Եզոպոս, Առակներ, Երևան, 1990
4. Ս. Սարուխանյան, Մ.Միրումյան, Ն.Դիշաղաջյան, Փուլային ուսուցման եղանակ, Երևան 2014
5. [Ադոլֆ Դիստերվեգ](#) 23.11.2021թ
6. [Շրջված դասարան](#) 23.11.2021թ.